

Το σήμερα μου φαίνεται βαρύ αλλά όχι ασήκωτο

Η Αλκη Ζέη μιλάει για το βιβλίο, την κρίση, τους νέους και τα θυελλώδη χρόνια ('40-70)

Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Κλασική συγγραφέας, αριστοτέκνης της αφήγησης, με γνώση της Ιστορίας, βίωσε άλλωστε πυρικάυστες στιγμές της ελληνικής ζωής και τις ενσωμάτωσε με ελκυστικό για τα παιδιά τρόπο στο έργο της, η Αλκη Ζέη μεγάλωσε γενιές και γενιές με τα βιβλία της. Μπορεί να χαρακτηριστεί συγγραφέας παιδικών βιβλίων, αλλά διόλου δεν κωράει σε κατηγοριοποιήσεις. «Το Καπλάκι της βιτρίνας» ή «Ο μεγάλος περίπατος του Πέ-

Πρέπει να γίνουν αλλαγές στην εκπαίδευση. Είναι σίγουρο. Το σύστημα είναι απαρχαιωμένο, χρειάζεται επανεξέταση και βελτίωση.

τρου» προσφέρονται για πολλαπλές αναγνώσεις, αναδίδουν φρεσκάδα, τρυφερότητα, καταργούν ηλικιακά ταμπού, είναι «καταφύγια» που συγκινούν πάντα.

Αυτό το καλοκαίρι η Αλκη Ζέη άλλαξε εκδοτική στέγη, μετακινήθηκε στο Μεταίχμιο και οι περισσότεροι τίτλοι βιβλίων της επανεκδόθηκαν αναθεωρημένοι και με νέα εξώφυλλα. Με αυτή την αφορμή συνομιλήσαμε μαζί της διατυπώνοντας στην αρχή της κουβέντας μια αυθόρμητη απο-

ρία: Πώς με τόσους βρικόλακες, η Αλκη Ζέη παραμένει δημοφιλής στον παιδικό κόσμο; «Και μένα μου κάνει εντύπωση», απαντάει. «Αλλά πιστεύω ότι επειδή οι ήρωες των βιβλίων μου είναι παιδιά, είναι πολύ εύκολο στα σημερινά παιδιά να ταυτιστούν μαζί τους. Αναγνωρίζουν κοινά χαρακτηριστικά».

Βιωματικά

Στο εμβληματικό και σχεδόν αυτοβιογραφικό «Καπλάκι της βιτρίνας» μέσα από τις περιπέτειες των δύο πρωταγωνιστών, της Μέλίας και της Μυρτώς, ζωντανεύει η δικτατορία του Μεταξά, ο βασιλιάς, ο Βενιζέλος. Στον Μεγάλο περίπατο του Πέτρου ο πόλεμος, η Κατοχή και η Αντίσταση. Στην «Αραβωναστική του Αχιλλέα», το μοναδικό της έργο για ενήλικες, η Αλκη Ζέη συνθέτει το ψηφιδωτό της πιο θυελλώδους τριακονταετίας ('40-70) της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Δεν υπάρχει έργο της χωρίς ιστορικό καμβά αλλά και βιωματικό υπόβαθρο. «Δεν μπορώ να γράψω για κάτι αν δεν το έχω ζήσει», εξηγεί. «Δεν θα μπορούσα ποτέ να γράψω για το Βυζάντιο. Και δεν μπορώ να καταλάβω πώς γράφουν κάποιοι».

Η ίδια η ζωή της είναι μυθιστορηματική: Παράλληλα με το γράψιμο, η Αλκη Ζέη αγωνίστηκε παθιασμένα για την ελευθερία, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα, τη δημοκρατία. Συμμετείχε στο αριστερό κίνημα από τα χρόνια της γερμανικής κατο-

Αλκη Ζέη: Δεν νιώθω ότι από τα e-books απειλείται το βιβλίο. Ισα ίσα μπορεί τα e-books να ανοίξουν την όρεξη κάποιου και να πάει να αγοράσει το βιβλίο.

Τα βιβλία που επανεκδόθηκαν

Τα βιβλία της Αλκης Ζέη που κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Μεταίχμιο είναι:
 Η αραβωναστική του Αχιλλέα
 Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου
 Η μωβ ομπρέλα
 Η Κωνσταντίνα και οι αφάνες της
 Κοντά στις ράγιες
 Αρβυλάκια και γόβες
 Το καπλάκι της βιτρίνας
 Ο θείος Πλάτων
 Θέατρο για παιδιά
 Μια Κυριακή του Απριλίου
 Τα παπούτσια του Αννίβα

χής στην Ελλάδα. Η επιλογή της αυτή καθόρισε σε μεγάλο βαθμό και την προσωπική της ζωή. Από το 1952 μέχρι το 1964 έζησαν μαζί με τον άντρα της, τον θεατρικό συγγραφέα Γιώργο Σεβαστικόγλου, σαν πολιτικοί

πρόσφυγες στη Σοβιετική Ένωση, αρχικά στην Τασκένδη και ύστερα στη Μόσχα. Επέστρεψαν στην Ελλάδα το '64 και τρία χρόνια μετά, το '67, έφυγαν στο Παρίσι, όπου παρέμειναν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70 λόγω της δικτατορίας. Τι λέει η σημερινή κρίση σε μια γυναίκα ζυμωμένη από τόσες περιπετειώδεις στιγμές; «Μη με ρωτάτε για τη σημερινή κρίση γιατί έχω περάσει πολύ άσχημες περιόδους στη ζωή μου, με χειρότερη τον Εμφύλιο. Οπότε αυτό που ζούμε μου φαίνεται βαρύ αλλά όχι ασήκωτο. Ένας λαός ανακάμπτει, ξαναβγαίνει ξαφνικά στην επιφάνεια. Αυτό πιστεύω. Δεν ξέρω να σας πω πώς συμβαίνει αυτό, αλλά συμβαίνει. Ξέρω, όμως, ότι για να τα καταφέρουμε πρέπει να συμβάλει ο καθένας όπως μπορεί. Πιστεύω απόλυτα στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Και πιστεύω και στους νέους. Μπορεί να είναι λίγο χαμένοι και να παραπαίουν μεταξύ πολλών και διαφορετικών πραγμάτων, αλλά έχουν συμμετοχή στα κοινά. Τους καταλαβαίνω, γιατί

παλιά τα πράγματα ήταν πολύ πιο απλά, σήμερα δεν είναι εύκολο για έναν νέο να είναι συνειδητοποιημένος. Αλλά θα βρουν τον δρόμο τους».

Τα e-books ανοίγουν την όρεξη

Μπορεί να διανύει την όγδοη δεκαετία της ζωής της, δεν έχει χάσει, όμως, καθόλου την επαφή της με τα παιδιά. Η Αλκη Ζέη οργώνει την Ελλάδα, επισκέπτεται σχολεία, συνομιλεί με τα παιδιά και γνωρίζει καλά τα προβλήματά τους. «Τα παιδιά επιβαρύνονται με άχρηστα πράγματα που τους φορτώνουν στο σχολείο και δεν έχουν ελεύθερο χρόνο να αξιοποιήσουν δημιουργικά. Ειδικά από την τρίτη Γυμνασίου και μετά, τα παιδιά τα χάνεις. Πρέπει να γίνουν αλλαγές στην εκπαίδευση. Είναι σίγουρο. Το σύστημα είναι απαρχαιωμένο, χρειάζεται επανεξέταση και βελτίωση. Εμένα και τα παιδιά μου και τα εγγόνια μου σπούδασαν έξω. Στη Γαλλία και το Βέλγιο. Εκεί το εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί καλύτερα. Εδώ γιατί δεν μπορούμε;».

Μετά μια μακρά περίοδο η Αλκη Ζέη,

«με πόνο» όπως λέει, άλλαξε εκδοτική στέγη. «Πήγα στο Μεταίχμιο γιατί ακολούθησα τους ανθρώπους που συνεργαζόμουν τόσα χρόνια. Δεν θα μπορούσα να μείνω κάπου που δεν θα ήταν αυτοί. Για μένα είναι οι άνθρωποι πάνω απ' όλα». Τα βιβλία της επανεκδόθηκαν αναθεωρημένα και συνεχίζουν την πορεία τους στον χρόνο. Απειλείται αυτή η πορεία από τα e-book (ψηφιακά βιβλία); «Δεν νιώθω ότι απειλείται το βιβλίο. Ισα ίσα μπορεί τα e-books να ανοίξουν την όρεξη κάποιου και να πάει να αγοράσει το βιβλίο. Το θέμα είναι να διαβάσουν τα παιδιά κι αυτό εναπόκειται αποκλειστικά στους δασκάλους. Και πιστέψτε, είναι απίστευτοι οι τρόποι που εφευρίσκουν κάποιοι δάσκαλοι για να ρίξουν τα παιδιά στην "παγίδα" του διαβάσματος». Πετυχαίνουν; «Πολύ συχνά. Μάλιστα πολλά παιδιά θέλουν να γίνουν συγγραφείς. Και όταν με ρωτάνε πώς γίνεται κανείς συγγραφέας, τους απαντώ, "με τρεις τρόπους. Να διαβάσει βιβλία, να διαβάζει βιβλία, να διαβάζει βιβλία!"».